

Izhaja razen nedelj in
praznikov vsak dan
ob 10. uri dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani,
Franciška ulica št. 6/1,
Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in pod-
pisati, sicer se jih ne pri-
obči. Rokopise se ne vrača.

Oglaš: Prostor 1 mm x
55 mm po K 150. Uradni
razglaš, poslano ter no-
tice isti prostor K 2.—
Pri večjem naročilu
napiš.

NAPREJ

Glasilo jugoslov. socialno-demokratske stranke.

Telefonska št. 312.

Naročnina: Po pošti ali
z dostavljanjem na dom za
celo leto K 240, za pol
leta K 120, za četrti leto
K 60, za mesec K 20.
Za Nemčijo celo leto K 312,
za ostalo tujino in Amerika
K 360.

Reklamacije za list
so poštnice proste.

Upravništvo je v Ljubljani
Franciška ulica št. 6/1,
Učiteljska tiskarna.

Kompromisne intrige.

Komunizem na Kranjskem je
umetno vzgojena cvetka, kateri je
treba skrbnega zalivanja, varstva
pred mrazem, in tudi varstva pred
solncem, da ne pogine od gole sla-
bosti. Takozvani komunizem po
svetu sploh je le posledica hysterije,
ki jo je povzročila vojna, z njo spo-
jena brezprimerna beda in poizkusi
vladajočih kapitalističnih in fevdal-
nih sil, da bi z okrutno reakcijo za-
trle vsako gibanje delavskih mas,
ki so se navedle nemega fatalisti-
čnega tlačenstva in zahtevajo z več-
je odločnosti kakor prej svoj pro-
stor na soncu. Želja po osvoboditvi,
od gospodujočih nazadnjakov za-
trana, se je tuptam razvila v misti-
čno vero, da je mogoča rešitev s ču-
deznimi sredstvi brez obzira na že-
lezne zakone razvoja, in zlasti tistim
delom ljudstva, ki se niso imeli no-
benih izkušenj v težkem socialnem
boju, je bilo treba le velike obljube,
da so jim tla srca močnejše utripati
v nadi v neposredno se bližajoče od-
rešenje. Razmah komunizma je bil
največji v deželah, kjer ni bilo pred
vojno močnih delavskih organizacij
in kjer se proletarske mase vsled
tega niso bile udeleževale v bojih
svojege razreda. Nasprotno ni mogel
novi evangelij najti sledbenikov po
zapadni Evropi, kjer je bilo delav-
stvo v dolgih bojih izurjeno in si je
pridobilo z razumevanjem socialnih
procesov tudi bogato socialistično
znanje.

Slovenska socialna demokracija
pač ni bila najstarejša na svetu, bila
je pa vendar toliko razvita, da je do-
bila vpliv na široko delavsko sloje in
privedla lepo število mladih proletar-
cev v sfero socialističnega poj-
movanja družabnega razvoja. Slo-
venski industrijski proletarijat se je
bil naučil s trezno glavo in jasnim
pogledom presojati potrebe in mož-
nosti, ustanovil si je vrsto vpoštev-
anja vrednih organizacij, izvedel je
marsikakšen boj na političnem in
gospodarskem polju, pridobil si je
mnogo izkušenj, in tako je spoznal
resničnost marksističnega nauka in
vrednost njegovih metod. Mišljenje
tega delavstva je evropsko in se ne
more tramo zatajiti v prid romanti-
cizmu jutrovnih dežel. Zato tudi na-
skok obnovljenega bakunizma ni
mogel imeti pravega uspeha na Slo-
venskem.

Voditelji komunistične propa-
gande dobro čutijo, da mora retoriki
nihilizem kmalu bankrotirati, kakor
je moral še vselej, pa bi mu sedaj
rad, v umetni način podaljšali živ-
ljenje. V sredstvih niso izbirčni za-
kak po stvarni jezuitičnem nauku ro-
svečuje cilj vsako sredstvo. Včas
so sicer poznali le končni cilj in za-
nikavali vse drugo. Kjer so dobili kaj
pristašev, so na dobili največ z ob-
ljubo, da se uredi ta cilj od dan-
es na jutri, s trditvijo, da je le tre-
ba iztegniti roko, in da je vse drugo
ničevno. Socialno revolucijo v smislu
enkratnega mogočnega akta so na-
znanjali kakor zvezdoznaneč solčni
mrk. Kaj sprito jutrišnjega komu-
nističnega raja, ki so ga obljubovali
kakor včasih kristjani prihajajoče ti-
sočetno kraljestvo, organizacija, kaj
vgoja in izobrazba, kaj postopno
pridobivanje moči, kaj vse tisto trdo
delo, o katerem je socialna demo-
kracija pravila, da je del socialne
revolucije in neizogiben pogoj njene
dopolnitve?

Polagoma postajajo skromnejši,
zakaj s svojim mileninjem so se uka-
nili kakor rekda katoliški zelonci. Ob-
ljubljene socialne revolucije, kakor
so jo oni razlagali, ni ne v Franciji,
ne v Angliji, ne v Italiji, ne v Ame-
riki, in v Rusiji pravi Ljening, da jo
je pričakovati šele v petdesetih le-
tih. Hote ali nehoti se je treba za-
nimati tudi za bližnje, za vmesne
cilje, in naši komunistični matadorji
se zanimajo v protislovju s svojimi
lastnimi teorijami za volitve v kon-
stituentno

Ta preobrat bi bilo pozdraviti
kot znamenje poboljšanja, če bi bilo
odkrito, da ni čisto tako, če bi komu-
nisti izvajali nujne logične posledice iz
njega. Toda do take odkritosti
je še dolga pot in rajši, kakor da bi
jo nastopili, poizkušajo komunisti
svojo srečo z intrigami in s povzo-
čanjem zmede, misleči, da so se v
kalnem vedno dobro ribe lovile.

V Mariboru, kjer so komunisti že
dolgo nastavliali svoje mreže, ne da
bi se jim bil lov pod pravo firmo
obnesel, so skovali v zatišju nekak-
šen volilni „kompromis“, ki naj bi
izgledal dovolj nedolžno, da bi pre-
slepil volilce in pribavil komunistom
glasove socialnih demokratov. Ču-
dno je pač pred vsem, da bi mislili
naši komunisti, ki se smatrajo za
najbolj neizprosne pristaše tretje
Internacionalne, sploh na kakšen
kompromis, ki je zanje po moskov-
skih določbah kratko malo neopu-
sten, tako da bi se z njim pravza-
prav sami izključili iz imenovane
Internacionalne. Prav tako čudno je,
da hočejo nastopiti pod imenom
nekakšnih „Ujedinjenih socialistov“,
dasi jim nalaga moskovska Interna-
cionalna pred vsem, da nastopijo
povsod pod komunističnim imenom
in polaga na to ime največjo važ-
nost.

Toda če je to stvar, ki jo imajo
opraviti sami s svojo internacio-
nalno diktaturo, je stvar socialnih
demokratov, da se ne dajo s takimi
manevri speljati na led. Kar se tiče
volilnega kompromisa samega, je
pač gotovo, da ne bi moral biti pod
vsakim pogojem izključen in social-
na demokracija bi bila v tem oziru
lahko bolj liberalna od komunistov,
ki jih označuje pred vsem skrajna
nestrpnost. Socialna demokracija
razume predobro, da bo prej ali s-
ej med posameznimi socialističnimi
skupinami treba še mnogo resnej-
ših stikov, kakor je provizoričen volilni
kompromis in zna biti tolerantna
danes, ker ve, kako bo potrebna to-
leranca v bodočnosti. Toda komu-
nisti so mogoče le na podlagi poštene
pogodbe, nikakor pa ne kot plod
zadržanih intrig in hmajskih mane-
vrov. To pa je, kar poizkušajo ko-
munisti v Mariboru, kjer sestavljajo
„skupne liste“ s komunistom kot no-
silcem liste, ne da bi bila socialna
demokratska stranka le obveščena
o teh mahinacijah.

Zvijačnost komunističnih splet-
karjev je dobro prevdarena, s čimer
pa nič ne pridobi na poštenosti. Če
je komunistom kaj ležeče na inte-
resih proletarijata, ki jih imajo pač
vedno na jeziku, bi se morali spom-
niti, da je predpogoj vsakega prole-
tarskega uspeha organizacija, in da
je organizacija le tedaj kaj vredna
in sposobna za boj, če vlada v njej
disciplina. Za to načelo se je zaved-
no delavstvo vedno bojevalo z naj-
večjo odločnostjo; v smislu tega
načela se po pravici zahteva, da
mora v vseh zadevah, ki se tičejo
skupnosti, nastopati organizacija, ne
pa posamezniki. Razdirati organi-
zacijo je smrten greh za zavednega
proletarca. In s tem grehom operi-
rajo komunisti na najpodlejši način.

Socialni demokratom na Sta-
jerskem govore o kompromisu, o
skupnem nastopu; v času, ko imajo
take besede na jeziku, pa nasopajo
z vsemi zvijačami, da bi razdirli or-
ganizacijo tistim, ki na bi bili njih
zavezniki. Ko jih valijo na „ujedi-
njenje“ pri volitvah, jih licemerno
hujskajo na poptevanje najnavadnej-
še discipline. In če se razkrije ta po-
gla zahrbtnost, se delajo užaljene in
kriče...

Komunisti smatrajo sebe za or-
ganizirano stranko. Socialni demo-
kratje so na vsak način organizirana
stranka. Vprito tega le edina mož-
nost kompromisa ta, da se sklene
od stranke do stranke. Če bi bilo
komunističnim kondotierom res kaj
na kompromisu, bi bila njih stvar,

da naznanijo to vodstvu socialno-
demokratske stranke in gledajo,
da pridejo z njim do sporazuma.
Toda nič takega niso storili, nič ta-
kega niso poizkušali, pač pa so ves
čas intrigirali proti stranki, skušali
v stranki organizirati izdajalce, jo
z njih pomočjo razkrojiti, socialis-
tom, ki niso tako blizu, da bi mogli
pregledati to igro, pa sugerirati, da
je to „volilen kompromis“.

Javno je bil razglašen socialno-
demokratski strankin zbor in tudi
komunistom je bilo dobro znano, da
je sklican. Če bi res mislili, da bi
bilo strankin vodstvo glede na
kompromis preveč tesnosrčno, bi
bili lahko apelirali na strankin zbor.
Zakaj niso storili tega? Ej, zato,
ker jim v resnici ni šlo za nikakršen
sporazum, za nikakršen kompromis,
ampak le za prevaro na škodo so-
cialno-demokratske stranke. V
času, ko so v Mariboru deklamirali
slogo, so v Ljubljani in drugod sku-
šali razbijati shode tiste stranke, s
katero so baje nameravali skupno
nastopiti. S tem je odkritostnost
njih želje po enotnem nastopu dovoli
označena in vsak socialni demokrat,
komur še kaj velja načelo organiza-
cije, mora z ogorčenjem zavrniti
take atentate na disciplino in inte-
griteto svoje stranke.

Komunistična zvezda gasne. Tu-
di v Jugoslaviji pojem nilen blšč,
prav tam, kjer je navidez najsvet-
leje sijala. V Srbiji je takozvana
centrumška skupina odkrito nasto-
pila proti komunističnemu vodstvu

in ne mara kapitulirati pred diktati
iz Moskve. Revolucionarna roman-
tika se umika treznemu presojanju
nalog in možnosti proletarijata.
Stvarni socializem premaguje frazo
in gesto. Z revolucionističnim ro-
potom in votlim grmenjem ni več
mogoče dosežati velikih uspehov pri
delavstvu, in tako poizkušalo komu-
nistične maršale spletko, zahrbtno
igro, jezuitsko metodo. To hazardi-
ranje mora delavstvo pregledati in
energичno odkloniti. Če bi bili komu-
nisti želeli pošten kompromis za vo-
litve, bi ga bili po pošten poti lahko
dosegli. Tega niso hoteli in socialna
demokracija gre svojo pot, kakor
ji jo je začrtal strankin zbor. Komu-
nisti torej lahko isto; nihče im ne
brani kandidirati. Toda zakaj se
sravnjuje svojega imena? Naj po-
stavijo svojo listo, pa naj imajo to-
liko poguma, da jo inenulejo komu-
nistično. Čes, se boje, če se res ču-
tijo tako močne, kakor pojo?...

Ne, ne čutijo se močnih. Ker ve-
do, da je delavstvo sito njihovih
praznih hvaliskarj in lažljivih obljub,
ker ne zaupajo več privlačnosti svo-
jega imena, bi si radi prislepili
uspeh, ki jim ne gre. Toda zastonj je
razgrnjen, sminka in krinke so vid-
ne in zavedno delavstvo bo vedelo,
kaj se skriva za zlaganimi naslovi
„Ujedinjenih socialistov“. Kakor so
pogoreli pri zadnjih volitvah v Av-
striji, tako se bodo njih intrize raz-
drle tudi ob zavednosti in odločnosti
socialističnega delavstva v Slove-
niji.

XII. redni strankin zbor v Celju.

(Dolje.)

V nedeljo ob štiri popoldne se je
na končanem delavskiškem zho-
rovanju Kmetiško-delavske zveze
strankinega zbora nadaljevalo. S.
J. Bernot je podal poročilo verifi-
kacijskega odseka, ki je konstatiral
da se je strankinega zbora udeležilo
131 delegatov s skupno 168 glasovi.
Poročilo so vzeli zborovalci na zna-
nie.

Pripravljeno se za volitve!

Takot nato je sodrug dr. Korun
govoril o pripravi in o delu naše
stranke za volitve. Volilna borba se
je začela že na vsi državi in ni
dvoma o tem, da bo ta borba zelo
ostra, ker se na vsaki stranka za-
veda kolikšen namen bo imela bo-
doča konstituenta, ki bo dala naši
državi ustavo in ji položila temelje
za njen bodoči razvoj. Na kateri
podlagi se bo vršil volilni boj naše
stranke o tem bomo še slišali. Pri
tem je seveda gotovo eno, da se bo
naša stranka držala dostojnega in
resnega hola. Mi se sicer zaveda-
mo, da pri bližnjih volitvah nimamo
izpoda, da bi prišli socialisti tako
močno v parlament, da bi imeli ve-
čino. Vendar na pri vsem tem ni-
kakor ni vseeno koliko svojih za-
stojnikov bo socialna demokracija
imela v parlamentu. Socialna de-
mokracija bo imela pri razpravi-
nih v parlamentu v marsikaterih
vprašanih tem odločilno moč.
Čimbolj bo intelektualno močna, in
pri glasovanju se bodo naši poslanci
mogli tem boljše uveljaviti in doseči
tako večje uspehe. Pa tudi z dru-
gega stališča so volitve za nas važ-
ne. Iskre se krešejo ob volitvah in
pri volitvah nam je dana prilika da
premerimo in pokažemo svojo moč.

Dolgo smo morali čakati, da
smo slednjič dobili volitve. Z volil-
nim redom, ki ima sicer mnogo tež-
kih napak, smo vendarle dobili eno,
kar je važno to je da pozna ta volil-
ni zakon propore. In vsled tega ker
pozna propore, je vsak glas, ki ga
dobi stranka, neizmerno važnosti
pri končnem rezultatu. Za nas je ve-
lika razlika med važnostjo posa-
meznega glasu v stari Avstriji in
med važnostjo ki jo ima vsak posa-
mezni glas sedaj. Vzemimo recimo
volilni okraj Kranjsko! Če smo ta

krat avitirali za volitve le v večjem
in smo pri tem vedeli, da večine
dobiti ne moremo in smo klub re-
me avitirali smo to delali že vsled
tega, da merimo svojo moč. Sedaj je
položaj za nas drugačen. Vsled pro-
porca se razdelijo mandati na števi-
lu glasov. En glas bo lahko odloče-
val, ali dobi stranka en mandat več
ali ne. Zavedamo se torej da nam
avitacija lahko nabere toliko glasov
no posameznih občinah da bomo
lahko doseželi prav lepe uspehe na
Slovenskem.

Koliko hudih napak ima volilni
zakon, ki so ga slenili v Belgradu, v
to se ne bomo več uveljavili, ker bi
to pomenilo toliko kot na toči zvo-
niti. Ena napaka na je v tem zakonu
ki smo to vsi občutili. Ta velika
napaka je določba da imeti volilna
pravica samo oni ki je Slovan, po
jeziku in po nlemenu. Vsled te ne-
jane določbe so bile omogočene vo-
lilne mahinacije, ki so se povsod do-
gajale v veliki meri. Vsi vemo da
so prihajale nasprotniške stranke in
velele, ti si socialni demokrat in
niš Slovenec. To se je v obilni me-
ri dogajalo predvsem v obmeinih
krajih. In zvedilo se je celo to lo-
povstvo da je vlada dala ukaz da
se tisti Nemci ki so prišli že v vo-
lilni imenik, izbrisajo iz volilnega
imenika. Zoper tako postopanje s
katerim, se volilec krade volilna
pravice moramo namerneje in
protestirati. V znak protesta pre-
dlažemo te današnji strankinemu
zboru naslednja resolucija ki naj jo
zbor sprejme:

Protest zoper volilne mahinacije.

XII. strankin zbor JSDS, zboru-
joč dne 31. oktobra in 1. novembra
1920 v Celju, z ogorčenjem zaznava
za nečuvne volilne mahinacije in
nenostavnosti pri volilnih pripravah,
ki jih zavedna delajo razne držav-
ne in avtonomne oblasti. Sistemati-
čno niso vnislavali naših somišljeni-
kov v volilne imenike, so jih na-
knadno že celo po preteku reklama-
cijske dobe in potem, ko so imeniki
postali že pravomočni črtali iz vo-
lilnih imenikov: na kratko poveda-
no, državni močniki celo samo mi-
nistristvo za notranje zadeve in de-

želna vlada v Ljubljani so storili vse,
da oronalo delavce in kmete volilne
pravice. Zbor ogorčeno protestira
proti tem nezastisljanim nepostavno-
stim in naroča svojim bodočim za-
stojnikom v konstituenti, da spravi-
vijo vse te protizakonitosti v kon-
stituenti na razpore in zahtevajo
eksemplarično kaznovanje krivcev.
— (Resolucija je bila soglasno spre-
jeta.)

Sodrug! Doba, ki nas še loči
od dneva volitev je primeroma krat-
ka primeroma kratka je bila tudi
doba, ki je bila odmerjena za pri-
pravo k tem volitvam. Vsled tega
nam žalostno ni bilo mogoče da pri-
pravimo vse tako skrhno, kakor če
bi ne bili tega zakona, ki so ga prav
kar šele sklenili v parlamentu tako
hitro vrel med svet z stročasnim
razpisom volitev. Naša stranka se je
tehnično — o tej stvari bomo govo-
rili še nozele — pripravila na sle-
deči način: V vseh treh slovenskih
volilnih okrajih so se izvolili volil-
ni odbori in poleg teh še centralni
volilni odbor, ki to delo nekako vodi
in nadzoruje. Organizacije in člani
naš se v vseh volitev se tičejo za-
dovih obračajo do teh volilnih od-
borov. Organizacije so kabinada v
prvi vrsti poklicane da vrše nen-
morno avitacijo. Najbolj prikladen je
sistem zaupnikov no posameznih
občinah. Ti zaupniki morajo volil-
nim odborom pri avitaciji pomagati
in iti v vsakem oziru na roko. Gle-
de priprave za volitve se hom omeil
na to da nosebel še opozorim na
zelo važno delo, ki se mora izvršiti
še v teh dneh (do petka). V smislu
volilnega zakona mora namreč vsa-
ka stranka na volišču imeti svojeve
zaupnika in zaupnikovega namest-
nika. Volili bodo večinoma po ob-
činah, kjer pa so manjše občine na
bodo imele dve do tri občine no
eno skupno volišče. Zaupnik stran-
ke bo lahko na volišču stal za
skrinico svoje stranke in je član vo-
lilne komisije in vsled tega glasuje.
Ima na pri tem še veliko in važno
nalogo, namreč, da sme vsakeva
volilna opozoriti, da je skrinica za
katero stoji, skrinica njegove stran-
ke. Na vsaki skrinici bodo namisa-
na imena kandidatov njegove stran-
ke. Kakor vidite je prav posebne
važnosti da imamo na vsakem vo-
lišču svojeve zaupnika. Te svoje
zaupnike moramo imeti. Dolžnost
posameznih zaupnikov in avitatorjev
je da za vsako volišče izberejo za-
upnika in ga takoli naznanite z istim
imenom in pod istim poklicem ka-
kor je vpisan v volilni imenik, na
prilogo sodišče. Kie bodo posa-
mezna volišča, to boste izvedeli pri
naših volilnih odborih. To delo je
momentano za ta teden naše najvaž-
nejše delo. — Kako se bo volilo, o
tem ste že vsi slišali. Avitacija za
volitve same naj se v prvi vrsti vr-
še s pripravo naše stranke ki je
edina izmed vseh strank na Slove-
nskem ki zahteva demokratsko ljud-
sko renubliko. Velevažna je avitaci-
je od osebe do osebe širjenje naše-
ga časopisa in naših letakov. Izvr-
ševalni odbor stranke je že izdal en
tak letak in to je strankin volilni
program, ki ga je treba razširiti med
naširše ljudske kroge. (Naročil
pri uravi »Napreaj« v Ljubljani.)
Stranka bo priredila tudi množične
volilne shode. Teh shodov ni treba
naznanjati razen, če se shod vrši
pod milim nebom. Če priredite
shod za somišlenike se tega shoda
ne sme udeležiti noben nesomišle-
nik, oziroma ga ne sme motiti. Po-
kazimo v teh časih povsod da smo
enotni disciplinirani in močni. V
strnjenih vrstah pod praporom so-
cialne demokracije bo žel ves za-
vedni slovenski proletarijat na voli-
šče proti reakciji, za pravico in na-
predek!

Ko je sodr. dr. Korun končal s
svojim referatom o pripravah za vo-

litve. se delegati o tej stvari razvijali zelo živahno debato. Najprej se je oglasil k besedi kot gost sodr. Bukšec. V poučni obliki je zboru obrazložil politični položaj na Hrvatskem z ozirom na bližnje volitve in opisoval volilno borbo kakršna se je in se bo razvila na Hrvatskem z in v Slavoniji. Tu so klerikalci z dr. Korošcem osnovali takzv. »seliaško demokracijo« za katero avtorizirajo, sedaj na deželi na prikrit način ta »seliaška demokracija« na ni ničesar drugega, kakor klerikalna stranka pod drugim imenom. Demokrati so ustanovili svojo »seliaško zvezo«, s katero love sedaj svoje kaline in po Medžimurju celo avtorizirajo s tem, da se zavzemajo za njegovo avtonomijo samo da bi ljudi tembolj preslepili. Radičevci so na med meščanskimi strankami že prav poseben čudna stranka. Pravi da so republikanci, da zahtevajo hrvatsko demokracijo republiko istočasno na eno za hana in za svojo kralja! Glede agrarne reforme uganjajo meščanske stranke silno demagogično, Radičeva stranka, kakor hoče biti demokracija n. pr. zahteva da se agrarna reforma izvede, vendar pa da se posestev nad 500 iohi površine razdeliti ne sme. Pri zemlji pa ki naj se in razdeli naj bi se varovale historične tradicije vrede pripadnosti. Edino socialna demokracija je, ki resno zahteva radikalno izvedbo agrarne reforme brez odškodnine dosedanjim njihovim lastnikom. Stranka kot taka, ki je mnogo trnela vsled razkopa, se je zopet razmahnila in le našla poseben še mnogo odmeva med kmetijskim proletariatom tako da so njeni izvedci pri volitvah hoteli kot jih pričakujemo. Razveselilo je dejstvo, da je socialistična misel začela pronicati tudi med kmetijske sloje, ker se vsi dobro zavedamo da brez socialistične vasi ni socialističnega mesta in brez socialističnega mesta ni socialistične vasi.

V debato o volilnih pritrjavah so posegli nato sodrugi. Krištof Konač in Komavli Zadnji je navedel drastičen primer kako skušajo nasprotne stranke mistificirati volilce. V neki fari pri Ptuj je župnik razveljavil s prižnice. Češ da bodo volilci morali imeti poseben legitimacijo od SLS brez katere baje se bo smel nihče voliti. Prinorčal je da agitatorji in zaupniki novodolninski volilcem, kdaj in kako se bo moral volilec legitimirati pred volilno komisijo s kakšno listino iz katere bo razvidno da je res on tisti za koga se izjaša. (Te listine so ali delavska knjižica, poročni krstni ali domovinski list itd. nikakor na ne kaka legitimacija od klerikalne stranke ali podobno. On. ur.)

Po sklenjeni debati je sodr. Korun predlagal kandidatsko listo, ki jo je izvrševalni odbor stranke predložil stranknemu zboru. Thor je kandidatsko listo odobril in potrdil. S tem je bilo nedeljsko zborovanje strankinega zbora pri kraju. (Dajte prihodnjic.)

Telegrami.

JADRANSKA KONFERENCA 7. T. M. P.

LDU, Zagreb, 2. »Riječ« poroča iz Beograda, da je naša vlada sprejela včeraj poziv italijanske vlade k ponovnim pogajanjem radi jadranskega vprašanja, ki naj bi se pričela 7. t. m. v nekem kopališču, nekje od Rapala. Radi tega se je danes ob 10. sestel ministrski svet.

LDU, Beograd, 1. Poluradni Italijanski listi trdijo, da se je Italija odločila zahte-

vati mejo do Snežnika, Zadar in Reke naj bi bili svobodni mesti. Otoki Vis, Cez in Korčula pa naj bi pripadli Italiji.

GIBANJE ZAGREBSKEGA VSEUČILISKEGA DIJASTVA.

LDU, Zagreb, 2. V nedeljo se je vršil pred vseučiliščem shod akademske omladine, na katerem se je razpravljalo o stanovanjskem in prehranjevalnem stanju dijakov. Sprejeta je bila resolucija, v kateri se zahteva, naj se ugodijo zahtevam dijakov, pri čemer je bilo sklenjeno, da predloži resolucijo poverjeniku za uk in bogočastje posebna dijaška deputacija. Za primer, da bi se ne ugodilo njihovim zahtevam, apelirajo zagrebški vseučiliški dijak na solidarnost dijaštva na drugih vseučiliščih ter bodo proglasili dijaško stavko. Ker je bil poverjenik za uk in bogočastje iz Zagreba odsoten, je dijaška deputacija izročila resolucijo banu, ki je izjavil, da se bo prvi točki resolucije ugodilo, glede ostalih pa se mora počakati povratka poverjenika za prosveto. Dijaki so se zadovoljili z odgovorom bana.

FAŠISTI OPUSTOŠILI DELAVSKI DOM V PIRANU.

Trst, 2. Iz Pirana poročajo listu »Il Piccolo«: Predvčeršnjim je prišlo v Pirano do hudih sponadov med fašisti in socialisti. 8 fašistov se je prišlo s parnikom iz Trsta, da nalenijo proglas za proslavo italijanske zmage pri Vittorio Veneto. Socialisti so jih napadli in vroli enega eks-tenenta v morje. Fašisti, katerim so prišli karabinierji na pomoč, so se ubranili napadalcev z revolverji ter rešili potanilalčevca. Drugi dan je prišla z avtomobili večja družba fašistov iz Trsta v Piran, ki je izrazila z revolverji v roki glavni biranski takozvani Tartiničev tre od ljudi, ki so se morali umakniti v stanovanja in javne lokale. Nato so fašisti vdrli v Delavski dom zaplenili tam vse spise in razbili vse pohištvo ter potem odkorakali proti Portorose, kjer so jih čakali avtomobili. Medutoma se je vnel med korakajočimi fašisti in med socialisti boi na revolverje, ki na ni zahteval nenehni posebnih žrtve. Dosegli so Portorose, so se vrnili fašisti v svojih avtomobilih nemoteno v Trst. Eden šoferjev je bil medutoma med Piranom in Portorose napaden iz razlova, ker je prišel fašisti v Piran in težko ranjen.

TAKE IONESCU V VARŠAVI.

Praga, 2. Rumunski zunanji minister Take Ionescu je odnoval v Varšavo. Poročajo, ki so se vršila za njegove prisotnosti v Pragi so končala s popolnim sporazumitvenjem glede aktualnih političnih vprašanj, posebej glede male antante in glede medsebojnih odnosov med prijateljskimi državami. Ko se je razpravljalo o stališču, katero zavzema francoski angleški in italijanski zunanji ministri napram Osrednji Evropi, se je ugotovilo, da obstaja med njimi in med malo antanto z ozirom na zvezo držav male antante popolno soglasje in sporazumitvenje in da kombinacije, ki se tičejo Madžarske niso več aktualne. Take Ionescu je dosegel da se je dogovor med Českoslovaško in Rumunijo, ki je bil svoječasno sklenjen v Bukarešti vnovič potrdil.

PROTEST RADI ZBIIRANJA POLJSKIH CET.

LDU, Moskva, 2. (Brezlično.) Joffe, predsednik ruskega odposlanstva je poslal predsedniku poljske delegacije, Domskemu, protestno noto radi zbiranja protirevolucionarnih čet na polskem ozemlju, ker t nasprotuje mirovni pogodbi v Rigi.

VOJAŠKI TEROR NA ROMUNSKEM.

LDU, Bukarešta, 1. (Demian.) Splošna stavka v glavnem mestu in po deželi je popolnoma končana. Promet na železnikah in po Donavi se redno vrši. Delavski svet v železnikih delavnicah so se razpustili.

ANGLIJA ZOPER FRANCOSKO-MADŽARSKO TAJNO POGODBO.

Berlin 2. Listi javljajo iz Pariza z dne 1. t. m.: Kakor javljajo iz Londona, je izjavila angleška vlada, da ne priznava francosko-madžarskega tajnega dogovora, ki je bil svoječasno sklenjen v Goodsalce, vsled tega je francoska vlada Madžarski naznanila da se bo pogodba razveljavila.

PLEBISCIT ZA VILNO.

LDU, Varšava, 2. (Wolff.) Poljaki sprejeli predlog zveze narodov, naj se izvrši v ozemlju Vilne ljudsko glasovanje.

HARDING ZMAGAL V AMERIKI.

LDU, London, 2. (Reuter.) Kakor poroča »Westminster Gazette«, so volitve elektrorjev v Ameriki izpadle večinoma v prid Hardinga.

BOLŠEVIŠKA OFENZIVA PROTI WRANGLU.

Uariograd, 1. Bolševiki so začeli ofenzivo na vse fronti. Wrangelove čete so se morale umakniti: izpraznile so Berdinski in Aleksandrovsk. LDU, Moskva, 2. (Brezlično.) Frontno poročilo z dne 2. t. m.: Na južni fronti naše čete zmagovito prodirajo.

Politične vesti.

+ Osemurni delavnik v nevarnosti. Našim liberalcem gre trda za glasove. Za tolove vespovsod pristaše, ki bi 28. novembra še utegnili biti tako nepredvidni, da bi spustili svoje krogičnice v proslabo liberalno-demokratsko škričnico. Ker vidijo, da se je uradništvo obrnilo od stranke za radi njenega le preočnega simpatiziranja z nekimi bankami, zato poskušajo pri trgovcih in obrtnikih. Zlasti pri obrtnikih, ker za trgovce vedo, da ti še niso pozabili na vsega spoštovanja vrednega gospoda Karševana, katerega je nadnje poslal dr. Zevjav. Obrtniki mislijo pridobiti z edrvarjo osemurnika. Nam je prav če demokracija snubijo uradnike, trgovce in kmetje. Vsaka stranka ima pač svoj kader (ali vsaj misli, da ga ima), iz katerega črpa svojo glavno moč. Toda snubijo in vabijo naj svoje pristaše s sredstvi, ki ne zredo na škodo drugih. Zato povemo demokraciji, da se ne bo dalo kar na lepem tržati poštno pridobitve pridobitev samo zato da bi imela demokratska stranka nekaj več glasov. Vabne jih s svojimi lastnimi deli, in s svojimi lastnimi zaslugami. Če jih je kaj. Tak račun pa, češ da delavci itak niso naši, torej jim lahko nekaj vzamemo. Da pridobimo obrtnike — gospodje, tak račun pa ne bo prav lahko saldiran. Sicer pa obrtnikom obetate tudi lahko šestinašt — ali 24urni delavnik, vas itak ne bodo volili. Bodite brez skrbi!

+ Prihodnja seja Narodnega Predstavništva bo 10. novembra. Zanimanje za to sejo je v parlamentarnih krogih jako veliko, ker se bodo istočasno izplačevale dnevnice, katere bodo mnogi poslanci spravili z zelo mešanimi občutki. Veseli bodo denarja, a žalostni vsled žalostnega konca lepih dnevnice, katere bodo prihodnji mesec že vlekli — drugi.

+ Za nekaj je vendarle, namreč naš predsednik vlade g. Vesnić. Kot diplomat menda ni bil vedno tako, kakor treba, dogodilo se je, da je imel včasih tudi kakšen neuspeh. Pravzaprav ne neuspeh ampak smolo, izrazito smolo. Nekateri ljudje, ki jih preganja smola, se udatjo v svojo usodo. Vesnić pa ne: on gleda, kako bi se izvilcel iz različnih smolnatih aler. Včasih pokliče na pomoč g. Kneževića, da ga interperira, nakar on, g. Vesnić, odgovarja. Odgovarja pač tako, kakor misli on, g. Vesnić, da bo prav Francozom, ki so mu vedno na vratu. Kadar Kneževića ni, se poprime neke korespondence »Avala«. To da te nihče ne pozna razum njenega ravnatelja, kar ne pomaga mnogo. Zato se je lotil »vojega Presbira«. To je mašina za demontije. Lahko bi bil tudi nekaj več, namreč ne Vesnić, ampak Presbira, ampak doslej je služil g. Vesniću samo za poprave. Tem zaveda nihče ne verjame, ker so uradni. Zato se je g. Vesnić poprijel resno reorganizacije tega inštituta, »Tribuna«, radikalno glasilo, namreč javlja: »Presbira, ki je bil dosedaj oddelček ministrstva za znanje stvari, je prešel v upravo predsedstva vlade vsled energičnega nastopa predsednika vlade dr. Vesniča. Ker je ministrski predsednik uvidel, koliko je naš Presbira po svoji ureditvi zaostal za zavodi te vrste v inozemstvu, je ukrenil potrebno, da se izda nova uredba, po kateri se bo Presbira preuredil. Presbira se bo delil v tri sekcije: za inozemstvo, za notranjost in za časnikarsko informativno službo.« — Toda tudi tukaj ima g. Vesnić nekoliko smole. Načrtov za reorganizacijo tega zavoda je namreč več in iz predlagane razdelitve v 3 sekcije je razvidno za one, ki stvar poznajo, da je nekaj podobnega predlagal že sodrug Anton Kristan ravno pred enim letom, in sicer takratnemu predsedniku vlade Davidoviču. Vesnić je torej posegel globoko v »fijoko«, da je našel tisti akt. Pa menda ni miznice pospravil? Vsaj sedaj menda ne bo šel, ko je dokazal, da je vendarle za kaj!

+ Pod socialistično vlado je bilo hudo, tarna »Večerni List«. Za klerikalce gotovo.

+ Železniško uradništvo obrača Deržicu hrbet. Tako javlja »Slov. Narod«. Delavstvo mu ga je obrnilo že zdavnaj.

+ 60 volilnih shodov je imela na Vseh svetnikov dan po Sloveniji SLS. Hm, kaj je bilo o Vseh svetih po Sloveniji samo 60 maš in litani?

+ »Novi komunisti« se imenuje stranka, katero snujejo najradikalnejši izmed komunistov, ki nikakor niso zadovoljni z odlično komunistov-patriotov, da le vsako sojedovanje z meščanskimi strankami popolnoma nemogoče in v interesu resničnega komunističnega gibanja absolutno nedovoljeno. Pravi komunist je samo tisti, ki je čisti revolucionar in nič drugega. Komunisti, ki so se odločili, da kandidirajo svoje kandidate v konstituantu, so namreč meščanskih strank, oni so komunisti — patriotje, katere je treba uničiti in razkrinkati. Glasilo »novih komunistov« bo začelo izhajati te dni v Beogradu kot dnevnik za čas volilne borbe, pozneje kot tednik. V Ljubljani se kaže med komunisti veliko zanimanje za to novo strujo med omili, ki se »parlamentarizmom« Zorje, Venceja itd. nikakor niso zadovoljni.

+ Volilni uspeh socialistov v Italiji. Obiške volitve so bile doslej izvedene v 4560 občinah. Socialisti imajo večino v 1370 krajih.

+ »Independent Labour Party« in vprašanje internacionala. Odbor angleške »Independent Labour Party« je sprejel z vsemi glasovi načrt, da se pozove vse socialistične stranke, ki še niso vpisane ne v II. ne v III. internacionala, naj se udeležijo splošnega kongresa v Londonu, kjer bodo razpravljali o ustanovitvi nove internacionala, ki bo osnovana na široki podlagi in bo puščala posameznim deželam popolno svobodo delovanja po svojih specialnih gospodarskih in zgodovinskih pogojih.

+ Gordinerjeva obtožba Poincareja. Gordiner priobčuje v »Daily News« odprto pismo Poincareju, ki je po naziranjih angleških politikov že najvplivnejša politična osebnost v Franciji: Pariška politika triumfirah nad washingtonsko. Glavni namen vaše politike je popolno politično in gospodarsko učenje Nemčije. Na eni strani se grozi Nemčiji z velikansko odškodnino,

na drugi strani pa se ji ropajo vrti za gospodarsko moč, ki ji omogočujejo plačati pametno vojno odškodnino, ki jo zahteva pravičnost. Nemško ljudstvo stare Avstrije je oropano svoje zemlje, Kontinent je posejan z vojaškimi komisijami. Francoska politika je bodrila Poljsko pri njenem blaznem imperijalizmu. Francija podpira Wrangla in onemogočuje mir z Rusijo. Madžarski so pustili vojsko 300.000 moč, dočim so dovolili Avstriji le 30.000 in Nemčiji 100.000 moč. Gordiner nadaljuje: Vaša politika vodi k prekinjenju prijateljskih odnosov z Anglijo in Italijo in v trajno sovraštvo z Germani in Slovani. Trgovina v Evropi je ogrožena, ker so ljudje ščuvali in hujskajo drug na drugega.

+ Zastopniki newyorške legislature se niso ničesar naučili in tudi niso ničesar pozabili. Omejeni kakor so, so zopet izključili socialistične zastopnike, katerim je ljudstvo ponovno poverilo mandate. Večina, ki je glasovala za izključitev, je bila manjša ko zadnjič in opozicija večja. Tudi niso izključili vseh pet zastopnikov, nego samo tri. Ostala dva sta sama podala resignacijo, ker nočeta sedeti v zbornici atentatorjev na državljanske pravice. Zadeva izključitve še ni končana in se bo najbrže nadaljevala na sodiščih. Eno pa je gotovo: Reakcionarna večina newyorške legislature je pridobila socialistični stranki tisoče novih pristašev. Socialistična stranka je edina, ki je resnična braniteljica ljudskih in državljskih pravic in ljudstvo spoznava to vedno bolj.

+ Krasin je izročil angleškemu uradu za zunanje zadeve prepis note moskovske vlade, v kateri Rusija protestira proti temu, da so dobile angleške vojne ladje povelje, naj napadejo bolševiške podmornice in vojne ladje v Črnem in baltičnem morju. Moskovska vlada se ne smatra več v vojnem stanju z Anglijo. — Druga nota, k' jo je tudi izročil Krasin angleškemu znanemu ministrstvu, protestira proti poho dom čet generalov Bolohova in Petliure.

+ Boji v Armeniji. Iz Marsivana je prišla brzolavka z dne 27. oktobra, ki javlja padec mesta Hadilla. 10.000 Armencev, ki je šest mesecev branilo mesto, je bilo poklanih.

Iz stranke.

Seja odbora krajevnih političnih organizacij v Ljubljani bo danes ob 6. zvečer na Turjaškem trgu št. 44. Udeležiti se lahko tudi zaupniki. Prosi se za točnost in polno številno udeležbo.

Vestnik Svobode.

Razpis službe. Delavska izobraževalna zveza »Svoboda« razpisuje mesto

TAJNIKA.

ki mora biti več organizatoričnega dela. Službo nastopi takoj. Pismene ponudbe s označbo izobrazbe in zmožnosti naj se pošljejo na tajništvo delavske izobraževalne zveze »Svobode«, Ljubljana - Selenburgova ulica 6. II. nadstropje.

Pred volitvami.

Volilni material. V ministrstvu za notranje stvari se pripravlja vse potrebno, da se volilni material čim prej razpošlje po notranjosti države. Ministrstvo ima menda že zadostno število volilnih skrinj in kroglic na razpolago.

Kandidatne liste. Tekom tega tedna so bodo začele oddajati kandidatske liste sodiščem prve stopnje. Kandidatske liste sme predložiti v vsakem volilnem okrožju najmanj sto volilcev. Rok za izročitev kandidatskih list se konča 14. novembra.

Listnica upravnštva. Dotičnega sodruga z Vrhnike, ki nam je poslal 27. oktobra 20 K za naročnino »Napreja«, da nam javi svoje ime in naslov.

LISTEK.

Skrivnost »rumene sobe«.

Francosko spisal Gaston Leroux. (Dalle.)

— Bom vas branil gospod Robert Darzac, zato, ker laz več o tem vem, kot vi.

— Bežite nol je zamrmral Darzac skoraj izno.

— O! le bodite mirni, vedel bom samo to, kar je potrebno vedeti, da vas rešim!

— Ničesar ni treba vedeti, gospod... če hočete, da vam ostanem hvalažen.

Rouletabille je zmatal z glavo. Pristopil je čisto tik, čisto tik Darzaca:

— Poslušajte, kar vam bom povedal, je rekel s tihim glasom... in to naj vas navda z zaupanjem! Vi, vi poznate gospo morilecovo ime: odlična. Stangersonova pozna samo polovico morilca: a laz poznam nicozvi obe

polovici: laz poznam celoga morilca! Robert Darzac je široko odprl svoje oči, kar je kazalo da ne razume kar mu je rekel Rouletabille. V tem je pridrdral voz, vodil ga je Larsan. V voz je stonil Darzac z orožnikom. Larsan je ostal na kozlu. Odpeljali so letnika v Corbeil.

XXV.

Rouletabille odpoituje.

Še istega večera sva zapustila z Rouletabillom grad. Kar srečna sva bila, no vsem kar sva na gradu preživela, nisva hotela več ostati. Izjavil sem, da ne maram več razvinitati koprene nad takimi skrivnostmi: nato me je Rouletabille potegnil to rami ter mi zaupal, da ne more nič novega več izvedeti na gradu, ker mu je grad že vse povedal. Dispela sva v Pariz ob osmih. Večerala sva še, potem sva se na ločila trudna obljubil mi le, da pride drugo jutro k meni.

Ob naznačeni uri, je vstopil Rouletabille v molo sobo. Obleden je bil

v novo obleko iz križastega anleškega blava, na roki je držal ulster, na glavi mu je sedela čenica, v roki pa je držal kovčeg. Naznanil mi je, da odpoituje.

— Koliko časa nameravate biti odsoten? — Mesec ali dva, odvrne, to je odvisno...

Nisem se ubal vprašati...

— Ali veste, me vpraša, katero besedo je izgovorila vdč. Stangersonova preden se je onesvestila... takrat, ko je gledala o Roberta Darzaca?...

— Ne, nihče ni razumel.

— Pač pravi Rouletabille, laz že!

Rekla mu je: »G o v o r i l!«

— Ali bo g. Darzac govoril?

— Nikoli!

Hotel sem že podaljšati razgovor, toda krenko mi je stisnil roko ter voščil čvrsto zdravje: komat sem še mogel vprašati:

— Se prav nič ne boite, da bi se v vaši odsotnosti nonovil atentat?

— Odkar je g. Darzac v zaporu smo lahko brez skrbi!

S tem prečudnim odgovorom je odšel. Sešla sva se šele med porotno obravnavo pri Darzacovem procesu. Takrat je stonil pred sodnike, da je razložil nerazumljivo atero.

XXVI.

Kjer nestrono pričakulelo ložeta Rouletabilla.

15. januarja, to je dva meseca in pol po travičnih dogodkih, ki sem vam jih opisal, je objavila »Epoque« na prvi strani v prvi koloni naslednji članek, ki je razburil svojo javnost:

»Porotniki iz Seine — et Oise so zbrani danes da se odločijo o aferi, ki je izmed najbolj skrivnostnih, kar jih pozna sodniška kronika. Še nikdar nismo stali pred tako temnimi, tako nerazumljivimi, tako nerazrešnimi dovodki. In vendar se ni obotavljala obtožnica posaditi na zatožno klopi moža čislaneja, spoštovanega, ljubljeneja od vseh, ki ga osebno pozna, mladeva učenika in francoskih znanstvenikov koleva vse življenje je bilo posvečeno le delu in

poštenosti. Ko je izvedel Pariz o aretaciji g. Roberta Darzaca, so prihajali od vseh strani poročent ugovori. Sorbonsko vsenčilišče, onemogućeno ne nečuvnem ukrenu preiskovalnega sodnika, je izjavilo slovesno svoje nemarno spoštovanje do svojega člana ter trdno prenehanje o nedolžnosti zaročenca odčne. Stangersonove. Tudi sam g. Stangerson je javno pribil strošno zmoto, ki je omamila preiskovalnega sodnika in državne pravdnika: vsakdo je bil prenehan, da bi žrtve če bi le morla govoriti, stonila pred notornike in od njih zahtevala svojega zaročenca, ki ga hoče obtožnica spraviti na morišče. Upajmo da se v kratkem povrne vdč. Stangersonovi nien razum, ki ga je izgubila v groznih tajnostih na Claudiu. Ali hočete da va zopet izobudim, ko bi izvedela da je umrl nien ljubimec na morišču? Pred tem vprašanjem stonle danes porotniki s katerimi bomo imeli danes tudi mi kratak razgovor.

(Dalle prih.)

Dnevna kronika.

Poziv vsem dobromislcem! Na strelšču na Suhem bazarju v Ljubljani je pokopanih 23 žrtev avstrijske vojne justice. Naše javne oblasti bi se rade obrnile do sorodnikov žrtev ne bi li dali tam okopane svoje prenesti na pokopališče v domači kraj Kier bi ne bilo najti sorodstva. bi se ukrenilo potrebno, da se ustreleni uradoma prepeljejo na ljubljansko pokopališče. Treba pa je, da se ugotovijo imena. Vseled osebnega zanimanja slovenskega podčastnika, ki je med vojsko na strelšču služboval, je dognano, katerega dne je bil kdo ustreljen, ki leži v tem ali onem grobu. Imeni sta pa onemu podčastniku biva znani je dve. Naša pokopalska vlada se je s temi podatki obrnila na vojni sodni arhiv na Dunaju, ki je odgovoril, da bi bilo vse iskanje po datumih zaman, ker obsega arhiv poldrug milijon aktov in bi se moralo vedeti za opravilno številko vojaške sodnje in za ime sodnje. Obracamo se torej do vsakega, zlasti do onih, ki so med vojsko službovali pri avditorijatih in vojni sodnih, da nam preskrbe podatke, katere naj blagovoljno vposlati mestnemu magistratu v Ljubljani. Doslej znani podatki (datum ustrelitve) so naslednji:

Grob št. 1, ustreljen 26. junija 1915 (neki vojak), št. 2, 8. julija 1915 (vojak), št. 3, 16. julija 1915, št. 4, 19. julija 1915 (vojak), št. 5, 26. julija 1915 (vojak), št. 6, 21. avg. 1915 (vojak), št. 7, 24. avgusta 1915 (kmet z Gorenjskega), št. 8, 4. septembra 1915, št. 9, 30. septembra 1915, št. 10, 16. okt. 1915, št. 11, 11. maja 1916, št. 12, 12. Ivan Petrič, 26. prenešen 17. decembra 1919, št. 13, 11. decembra 1915 (neki čigan), št. 14, 4. januarja 1916 (vojak), št. 15, 7. jan. 1916 (bave neki kovač z Dolenjskega), št. 16, 10. februarja 1916, št. 17, 25. februarja 1916 (ruski vojak), št. 18, 26. februarja 1916 (vojak), št. 19, 14. marca 1916, št. 20, 25. julija 1916, št. 21, 20. maja 1916, št. 22, 10. januarja 1917 (ognjičar Schmidt), št. 23, 11. junija 1917.

Kaj je s poukom na trgovski akademiji v Ljubljani. Prešli smo: Trgovska akademija ki se je ustanovila v Ljubljani še sedaj ni pričela s poukom, čeprav se je vpisovanje učencev izvršilo istočasno z vpisovanjem v srednje šole. Ako učenci vstopajo, kdaj vendar se prične pouk, dobe odgovor, da se prične v najkrajšem času. Prosimo za primerna pojasnila, ter da se obljavi datum začetka pouka.

Zdravniške službe Razpisana je služba okrožnega zdravnika na Trati pri Škofiji Luki. Interesenti se opozarjajo na razpis v Uradnem listu. Nadaleje je razpisana služba okrožnega zdravnika za Sevnico, ki naj ob enem substituirata zdravstveno okrožje Loka tri Zidanem mostu.

Državni muzej ostane radi pomanjkanja keriva od 1. t. m. za splošni poset tudi ob nedeljah zaprt.

Poročev. Obratno ravnanje tuz. železnice obljavi: V objavi o voznem redu radi obratnih dni češkoslovaškega in dunajskega brzovlaka se je vrnila neljuba

pomota. Češkoslovaški, kakor tudi dunajski brzovlak vozi po progah našega območja v smeri iz Maribora proti Zagrebu oz. Trstu vsako sredo, petek in nedeljo, in v smeri iz Zagreba, oz. Trsta proti Mariboru vsak torek, četrtek in soboto.

Spodletelo mu je. V nedeljo popoldne si je hotel neki dr. N. N. prilastiti v kavarni »Union« zlati tobačno dozo, katero je gost pustil na mizi pod časopis, ko se je za nekaj minut odstranil od mize. Ko se je vrnil je zahteval od natakarja dozo. Naidite! doze. dr. N. N. ki je dozo spravi v žep, se ni oglasil, temveč je šel potem. ko je viden, ki je opazoval vse. Nova početje, ga označi za najditeja doze, pritrtil, da je našel zlati dozo, a na drugi mizi med časopisi — medtem je namreč vedoma odnesel časopise z dozo na drugo mizo, da bi lažje dozo neopažen spravil — in je rekel, da jo je oddal policiji. Na protest lastnika je vendar kapituliral in vzel dozo, katero je oddal policiji, iz sukniča ter jo vrnil lastniku. Zadeva ni ravno važna, a dokazuje, da se povsod nahajajo taki nepridipravi, ki čakajo ugodnih trenutkov, toda posledice trpe natakarji, ki so zato odgovorni. Ta slučaj naj bi bil za ogledalo, da se ne sme dožiti natakarjev, če kdo v kavarni kaj pozabi ali mu zmanjka in ne dobi več nazaj. Dosedaj je za vse to odgovoren natakar in mora trpeti vsled tega tudi vse posledice, ki mu napravijo mnogo škodo.

Uredništvo in uprava »Maske« se nahajata v ljudskem domu, Strelška ulica 121, Ljudski oder Istotako pisarna Udrženja gled igralcev.

Zagreb bo ostal po sedanjih izgledih brez kinematograf. Kaiti lastniki kinematograf prete, da bodo kino zaprli, ako finančni minister ne zniža novih davkov, po katerih plačujejo bioskopi 65 odstotkov bruto dohodkov brez ostalih davkov, katere plačujejo tudi druga podjetja.

Čudno razmerje. Zagrebško sodišče je obsodilo Ivana Loguša, mladeniča 19 let na štiri leta ječe, ker le s sekuro ubil nekoga šestdesetletno staro, ki je bila njegova ljubica.

Šarlah v Kragujevcu. Vseled šarlaha, ki se je v Kragujevcu in okolici zelo razširil, je pouk na vseh osnovnih šolah ukinjen za nedoločen čas.

Odmenev gibanja za samostojnost Črne gore. Sodišče prve stopnje v Belgradu je poslalo mestnemu sodišču istotam vse akte, ki se tičejo prestopa generala Deykivča, ter je zahtevalo, da se uvede strokovna preiskava pisma, ki ga je pisal Vesović italijanski vladi. V imenovanem pismu prosi Vesović pomoči za osvoboditev Črne gore. Čim se ta akt na ta način prenaša od sodišča do sodišča tudi Vesović gotovo ne sedi s prekrizanimi rokami, General piše v pismu svojem sinu, da se mora »otresti srbske tiranije«. Poleg tega je izjavil Vesović pred sodiščem: »Če boste tako postopali z menoj, ne boste dočkali niti tega, da me obsodite.«

bora. — To je torej tudi eden vzrok razkola!

V Budimpešti razsajajo v zadnjem času gusne epidemije, ki nastanejo iz vzrokov zanemarjanja javne snažnosti, slabega mila, slabih prehranjevalnih razmer in nadobljudenja. Dunajski klerikalci pa kričijo potem še o »blagoslovu dobrih običajev z Madžarske, Kmalu madžarskega krompirja ne bodo več dobivali naj se pazilo, da ne dobe v zameno madžarske gnilobe.

Rudarji v Charleroiu v Belgiji so zastavkali. Bruseljski tramvajski uslužbenci so sklenili, da stopijo v mezno gibanje.

Anglija pa ne bo več »ponagala! Lloyd George je izjavil, da Anglija ne bo več branila Belgije, če to poslednjo Nemci zopet napade. To so takozvani »zviti ptički«.

Opereta v opereti. Pred kratkim se je zgodil v nekem gledališču v Gdanjskem zelo zabaven slučaj. V gledališču bi se morala igrati »Poljska krt«. Občinstvo in orkester so bili že na svojih mestih, samo kapelnika ni bilo nikjer. Gledališko obojbe ga je iskalo povsod, dokler ni zvedelo, da je bil kapelnik Ritter popoldne vsled tatvine in goljufije obsojen na 8 mesecev in da je moral takoj nastopiti kazen. Občinstvo je bilo že silno nemirno, toda vodstvo gledališča si ni znalo pomagati. Drugega kapelnika ni bilo na razpolago, razlasniti celo zadevo občinstvu pa tudi ni kazalo. Iz te velike zadrege je rešila vodstvo blaginčarka, ki se je spomnila, da je prodala vstopnico ravnatelju občinskega gledališča Drieserju, ki mora biti gotovo med občinstvom. In res, Drieser je sedel mirno na svojem mestu, ko so ga diskretno naprosili, naj nadomestuje svojega kolega v ječi. Ravnatelj se je udal s pripombo: Vedite, da ga bom nadomestoval samo pri pultu, ne pa v drugih njegovih podjetjih.

Ženska porotnica omedlela. Ko je pri neki londonski obravnavi drž. pravdnik v dokaz obtoženceve krivde nenadoma pokazal krvavo britve, s katero je bil izvršen zločin, je ena izmed prvih ženskih

porotnic v Angliji omedlela in so jo morali peljati iz sodne dvorane, da se je zopet zavedla.

Kriminalnost med ženskami na Francoskem narašča. Pred kratkim je pet mladih deklet napadlo nekega sprevodnika ter mu vzelo ves denar in zlatino. V teku zadnjih par mesecev se poroča 20 napadov od strani žensk.

Amerikanci bodo imeli predprieve v Sibiriji. Radiogram iz Moskve poroča, da so dosegli Amerikanci v severovzhodni Sibiriji in Kamčatki neke predprieve pod pogoji, ki so še tajni. Eksplozirali bodo v dobi šestdesetih let ogromna petroleiska polja in premočnega rudnika na ozemlju, ki obsega skupaj 400.000 štirilastnih milj.

Krogja, ki doseže mesec. Prot. uni verze v Winchester poroča, da bo priče v kratkem z javnimi poskusi s kroglo, katera s ponavljajočimi se eksplozijami bo preletela vseh 214.000 km, ki nas ločijo od meseca.

21.000 steklenic piva vrženih v jezero. Ob prisotnosti stotin oseb in med splošnim protestom in zahvaljanjem je bilo zlito v jezero 21.000 steklenic najholljšega piva, zaplenjenega pred tremi meseci v Kenolci. To se je zgodilo v Zed državah.

Kulturni vesnik.

Pojasnilo k pojasnilu gledališke uprave.

Včeraj objavljenemu pojasnilu gledališke uprave je potrebno še drugo pojasnilo, in sicer pojasnilo resnice:

1. S 1. novembrom ni stopil le del dramskega obojbe, temveč celo obojbe (izvzemi ruskih igralcev) v stavko. Vsi člani so solidarni.

2. Našega obojba uprava ni pomnožila, ker tvorijo ruski člani takorekč trupo za se. Za nas naraščaj bi skrbela uprava desetkrat bolje, ko bi za pol milijona posala v Berlin, ali kam drugam 8 do 9 mlajših članov v svrhu študij. Tu ni treba nikakega umevanja za čin uprave, temveč samo kraje.

3. O tisti igralski rodnini, ki šteje 4 člane, kateri so vsi zaposleni pri gledališču in znašajo njih skupni prejemki 11.350 kron, naj omenimo, da ima Vera Danilova svoje lastno gospodinstvo in da so še drugi člani rodnine nepreskrbljeni.

4. Igralni honorarij so uvedeni v vseh državnih gledališčih, ne samo v Ljubljani.

5. V pismu, ki je bilo poslano upravi, ne imenujemo vseh gaz »skandalozno nizke, ampak je kaže nekaterih članov, ki so primorani nastopati v večjih ulogah in dobivajo gaže po 1400 do 1600 kron mesečno, kateri si morajo dohajevati tudi vse gledališke potreščbine. Tako je bilo zapisano v našem pismu.

6. Če pomeni za ruske igralce »zadostno število vai« — 301, nikakor ne more biti za slovenske igralce zadostno število vai 3 do 12, in to le največje številke, kar jih je doživela kaka naša prireditelj razen »Sna kresne noči«, za kar so bile vaje zelo pretrgane in neredne. To je logično. Za »Hansakrčnico« so si morali naši igralci sami oskrbeti kostume.

7. Uprava ni izdala nobenega disciplinarnega reda in se ne more pritoževati proti zanemarjanju vaj. Že zdavnaj so prosili naši igralci za disciplinarni red.

8. Uprava je kriva, ker ni delala za napredek, ampak za nazadovanje umetnosti.

V kolikor so naše zahteve materijalnega značaja, se razumejo tudi za oporo (solisti zbor, orkester itd.).

Pododbor Udrženja gled. igralcev SHS.

Spored gledališča v Ljubljani. Opera: sredo: Glumači. Godne vile, četrtek: dramska predstava: Sen kresne noči, petek: Hofmanove pripovedke, sobota. Od hajke do hajke, nedelja. dramska predstava: Sen kresne noči. Drama: četrtek: Pygmalion, petek: Figaro se ženi. Drugi dnevi bo dramsko gledališče vsled stavke zaprto. — Dramsko gledališče pripravlja Strindbergovo »Gospodično Julija« z Braccovo enodelanko »Don Caruso« in Hauptmannovo komedijo »Bohrov kožuha«.

Gledališkega lista osma številka objavila poleg sporedov O. Zupančičev opis Shakespearovega odr.

V belzarskem državnem gledališču so tudi minuli teden vprizorili Shakespearov »Sen kresne noči« z Mendelssohnovo glasbo.

Studentstvo za kulturno delo v vrstah delavske mladine. »Omladina«, pizenjsko glasilo čl. soc. demokratične omladine, poroča, da se je ustanovil v Piznju »Delavsko-studentski odbor« ob udeležbi akademičnega društva »Radbuza«, učiteljskega združenja »Obnova« in združenja srednješkolskih dijakov »Mrštik«, kolega naloži bodi zbliževati med seboj šolsko inteligenco in delavsko mladino. Dijaki bodo priredili v organizacijah socialno demokratične mladine celo vrsto predavanj iz češke zgodovine in iz socialne ter kulturne politike. Tako delovanje šolske inteligence je treba le pozdravljati. Slovenija, kdaj se boš temu delu le malo približala, kdaj?

Gospodarstvo.

Cene živini na Hrvaškem. Na trgu na Hrvaškem vladajo naslednje cene za živino: voli 12—18 kron, krave 12—14, teleta 14—18, ovce 14—24, koze 12—16, mršave svinje 30—35 in debele svinje 32 do 38 kron kilogram žive vage.

Cene kruha v Zagrebu. Določene so nove cene kruha v Zagrebu, in sicer velja kg belega kruha 16 kron, črnega 13 kron. Liter mleka velja 5 kron.

V Sumadiji padajo cene. Po vseh mestih Sumadije in v Kragujevcu so zadnje dni začele padati cene vsem sijavam in pšenici.

Razvoj konsumnega zadrugništva na Dunaju. Kakor smo že poročali, so se vsa štiri konsumna društva na Dunaju združila v enotno konsumno družbo Dunaja in okolice. Promet vseh štirih konsumnih zadrug je znašal v letu 1918—1919 185.842.288 K in v letu 1919—1920 pa je znašal 700.745.436 K, torej se je dvignil promet v tem letu za 514.902.888 K. V letu 1919—1920 so imele vse zadruge 140.541 članov, 42.230 članov več kot lansketo leto. Od 1. oktobra dalje je za Dunaj in okolico enotna konsumna zadruga, se stojiča iz bivših štirih dunajskih konsumnih zadrug.

Češkoslovaški proračun za leto 1921. Po proračunu, ki ga je predložil zbornici finančni minister Engliš, znašajo skupni stroški 14.104.374.650 kron, skupni dohodki pa 14.107.972.555 kro. Razven tega je predložil minister občinski proračun za investicije, ki bodo zahtevale 3 milijarde 525.000.000 kron. Medtem, ko se krijejo redni stroški z rednimi dohodki, zahteva vlada v pokritje stroškov investicije po oblasti za kreditne operacije v znesku 3.053.000.000 kron. »Prager Tagblatt« konstatira, da je finančni položaj češkoslovaške republike še najhujši napram vsem drugim evropskim državam; zato je nerazumljivo, da je kurz češkoslovaške kro ne tako nizek.

Cene tekstilnega blaga v Češkoslovaški. V zadnjem času prihaja nekoliko več blaga iz Češkoslovaške na naše tržišče. Ovirja za normalni razvoj prometa s Češkoslovaško so slabe prometne prilike med Češkoslovaško in Jugoslavijo, vsled katerih blago potuje po več tednov ali celo mesecev. Cene češkoslovaškega tekstilnega blaga iz tovarne v Češkoslovaški v češkoslovaških kronah so približno naslednje: pavolnato blago z vtisnjenimi vzorci in kretn 20—28 K, pavolnato barvano tkano blago, in sicer zefir 21 K, oksford 10 K, kanafas 20 K, barhent, velur 25 K, rute za glavo 15,50—27 K komad. Vozni stroški, carina in drugi stroški do prodajne trgovine v Ljubljani znašajo 6 do 8% fakturane cene.

Avstrijska gospodarska konferenca. »Journal des Debats« piše, da je avstrijska sekcia reparacijske komisije enoglasno sprejela predlog ameriških delegatov sklicati gospodarsko konferenco katere naloga bi bila, odpraviti gospodarske težkoče med Avstrijo in nasledstvenimi državami.

Avstrijska krona pada. Še prejšnji teden je znašal niz kurz v Budimpešti 1,45, sedaj 1,35, v Pragi prej 7,47/10, sedaj 7,30 v Berlinu 8,65/10, sedaj 8,22/10, v Milanu je ostal neizpremenjen na 23,75.

Dohodki davkov in taks v Franciji. Dohodki davkov, indirektnih dohodkov in monopola so se dvignili v mesecu septembru na 1.119.642.000 frankov. Napram mesecu septembru lanskega leta, ko so dohodki znašali svoto 1.441.442.000 frankov, so nižji za 321.800.000 frankov.

Cene vina v Franciji. Cene francoskemu vinu rastejo. Današnje vinske cene v Franciji so: prva vrsta 580—600, druga 520—540 frankov hektoliter. Najna vadnejše vrste vina se dobe po 280—310 frankov hektoliter. Cena burgonskega vina varira od 510—925 frankov na hektoliter.

Angleži ustavljajo ladje namenjene v ruske luke. »Corriere della Sera« prinaša iz Londona: »Daily Herald« poroča iz Moskve: Došla je sem vest, da je angleška vojna ladja ustavila na visokem morju italijanski parnik »Ancona«, ki je bil namenjen v Novorosijsk s tovarom določenim za sovjetsko Rusijo. Angleži so parnik vlekli v Batum. Ugotavlja se, da pomeni tako postopanje težko kršenje mednarodnega prava, ker ni bila razglašena čez Črno morje nikakoršna blokada. In torej nimajo angleške ladje nobene pravice, onemogočiti trgovino med Italijo in Rusijo.

Izvoz ameriškega premoga v Evropo. V prvih šestih mesecih t. l. je Amerika izvozila v evropske države 6.250.000 ton premoga.

Novozelandska volna. Zaradi pomanjkanja ladij se je nagromadilo v skladiščih v Novi Zelandiji nad 850.000 bal neprodane volne. Ko bo ta volna prepeljana na evropski trg, bo gotovo uplivala na padanje cen tekstilnih izdelkov, in sicer toliko bolj, ker cena volne že dalje časa permanentno pada.

Velik pridelek žita v Kanadi. Kanada je proizvedla letos 265.000.000 bušjev pšenice ali za celih 100 milijonov več kot lansko leto. Prišlo se je z velikim im-

portom žita v Združene države in ameriški farmerji se bojijo, da bodo vsled tega morali prodajati svoje žito veliko ceneje ko drugič.

Finančni položaj Turške. Po poročilu angleških, francoskih in italijanskih delegatov, ki nadzorujejo finančno gospodarstvo turškega carstva, znaša celokupni deficit Turške 338 milijonov turških liver, a emisija papirnatih novčank je dosegla svoto dve in pol milijarde turških liver. Deficit Turške l. 1917. je znesel 85 milijonov turških liver.

Dopisi.

Iz Cella. »Ker si Nemec ali ker si mednarodni socialist, zato nimaš volilne pravice«, tako se je glasil odgovor na vsako reklamacijo: no, vsaj tako te opiselo razni gospodje na občinah, in reklamacijska komisija kratkoma podpiše taki »kvalifikacijo tainikom neljubih oseb«! Da se pa malo gospodarijem občinskih uprav v okolici Cella osveži spomin na čase pred in med vojno, podajamo kratek opis »delovanja« za delavski blagor. V občini okolica Cella smo dobili tri zadnjih obč. volitvah tri stranice (vsaka po 10 obč. svet.) v občinski upravni svet. Bilji so Nemci, ki so prisvojili prvi volilni razred, liberalci in klerikalci s skupno listo so si prisvojili drugi in tretji razred. Da ne bi mogel tak občinski svet v pravi slogi v korist občanov delovati, je samo ob sebi umevno. Gojila se je bolj politika in zahrbnost kot stvarno delo. Kar je hotel ena desetorica za ljudstvo koristnega napraviti, to je druga desetorica ovrgla. Kaj je zastopala »boljše in imovitejše sloje«. Na ta način le tavalja občinska uprava v blaženem patriotičnem duhu napre, podpisala velike vsote vojnega posojila, zamenjala pa dolžnosti napram občanom. V okolici Cella je razvita industrija, stolne in stolne delavstva se nahaja v tej občini. Isto se je nahajalo sosedno v času vojne v veliki revščini. Vihlet se je nad temi ljudmi Damoklejev meč renegatskega mogotca, in kdor ni slusal in vsaj tihno priklonil tistega je zadelo preganjanje politične in vojaške gospode. A ne samo delavci, tudi inteligentni občani, srednji razred, da celo kak advokatski gospod, ki sicer duševno sam gospodari na omenjeni občini, je d. bil »politični nagobčnik« od g. dr. Ambrožiča, in tihno in mirno je moral ubogati povelja nemškega možicela, sicer bi bil moral v vojske in ne bi bil oproščen »vsled občinskih poslov okol. občine«! In če se reklamacijam komisijam osveži spomin, potem bi morali glede trdega terorizma, ki je takrat vladal, izpregledati sedaj — saj je naša stranka takoj po preobratu jasno dokumentirala, da je samostalna in ne pozna »pravega nemškega brata« kot člana. A kaj temu! Preko spomina je šla reklamacijska komisija, seveda je pa »svaževala« omenjene okoliščine pri pristajih drugih strank. Ti si Nemci, nemskutar, imel si svoje otroke v nemški šoli, si Südmarkovec, si Schulvereinovec, tako doni svoječasnno podjarmljenim, sedaj pa »osvobolenim« delavcem. — A če bi ti gospode pregledali izpričevala svojih lastnih otrok, videli bi, da tudi sami niso uprtevali v času terorja glasu slovenske duše, nasprotno so pošiljali kaj radi svoje otročiče v nemško šolo v Cello in ne v okolisko. Zakaj, se vpraša marsikdo? Zato, ker je menil, da se otroci v nemški šoli več nauče kot v slovenski, Čeravno ni bila to vedno istina, vendar je tu razlog marsikoga tako obvladal, da je slednjič sam mislil, da je tako in nič drugače. In ti grebi se uveljavljajo danes pri reklamacijah komisijah v okolici Cella — seveda samo za socialiste. Čeravno so se kaj radi razni »Gemeinderateln« s sekretarji, jeme vrod posluževali nemškega jezika pri občevanju s strankami, sosedno, če so se stranke naklonjene izkazale. Tako je bilo, kajne občinski očetje, in danes ste čisti in pristni... In kako se je delilo razno blago, katero so s silo vsilile avstrijske oblasti za oddajo na občane? Kdor je prišel na občino, vsakdo je bil nahrajen, dobil je slednjič nakaznico za pol litra petroleja — seveda če se ni požuril — ostala mu je nakaznica brez petroleja — no samo da je mogel biti »ostanek petroleja« rezerviran. — Tudi meso se je za revne sloje oddajalo — toda kako pravično? Paziti je bilo treba vedno mesariu, da je »gotovi kose« bil pripravljen za veleposesnika in gostilničarja. Revno ljudstvo je dobilo rebra itd. po izsekavi je pa bila za manipulante pripravljenja pojedina, mesto da bi oni kosti obirali. — In otrobi — če si se zavedal položaja in si prištelil par cigar »za trud« manipulantom, potem si bil »potrošan«, da prideš na vrsto, da dobiš ljudi za svojega »pujske« pehar otrobov. A gospodji pri obč. koritih, ti so pa dovolj »zametle« dobili. In to toliko časa, dokler ni posegel vmes neki penzionist, ki je prevzel aprovizacijo in kolemu se je gabilo početje gotovih ljudi. Minila je s tem doba dobrofrotekcioniranec... Tako je bilo. In danes? Pozreimo si v oči! Kdo protežira, danes gotovo klike, ali mi socialisti, ki smo za stvarno delo? Zbiramo material in pridemo svoječasnno z njim na dan.

Spominajte se volilnega sklada!

Spomini petrograjskih palač.

Katarina II., carica, ki je imela srce prav tako široko, kakršna je ruska narava sploh, ni nikakor varčevala, kadar ji je šlo za svoje ljubimce ali uspešne voditelje v vojnah. Če pa je bil človek, kot Patjomkin, vse v eni osebi, tedaj je debela carica razpisala z obema rokama. Za njega je nameravala ustanoviti kraljevstvo, a krona, katero nosi sedaj hohenzollernski Ferdinand, dasiravno odstavljena, ni dobro pristojala četu Patjomkinovemu. Da se potolaži je dobil od matuške Jekaterine na enkrat zemljišča, ki bi pomenila v srednji Evropi celo kraljevstvo in z njim tudi »dušo«, da bi obdelovala to zemljišče. V Petrogradu pa mu je dala zgraditi carico od najboljšega ruskega arhitekta Stavrova palačo, ki ni bila dosti manjša od ... a prav gotovo bolj udobna in prijazna. V bližini odličnega samostana Sinolnika, kjer se zavije reka Neva, je zrastle za kneza Patjomkina hiša, obdana od vrta, za katero bi ga zavidalo marsikatero evropsko veleznost. Knez, ki je postal znan po Evropi vsled čina, katerega najbrž sploh ni storil, ni bil več tako mlad, ko se je pričela zgradba. Šlo mu pa je kot perzijskim kraljem, ki ne smejo po starem običaju stanovati v palači svojih očetov. Svoj sinu sedež hočejo kolikor mogoče hitro zasesti Stavrov je moral rad tega hleti. Velikanska stavba, ki je v svojih glavnih delih enonadstropna ter predstavlja na zunaj impozantno maso, je bila na hitro zgrajena iz slabo pečene opeke in prebarvana z belo narvo. Na spromo pa so bile v notranjosti dvorane, kakršne ima komaj kakšen kraljevski grad.

Notri se nahajajo okrogla dvorana, dolga galerija, ki spominja na srednjeveške katedrale, ter oranžerija, ki je bila dosti velika, da se je pozneje sestal v njej parlament. Knez je imel le par let v lasti svojo Tavriško palačo, v kateri je uprizarjal veliko mučnih vesele kmečkega značaja, ki je bil sploh znak tedanjega ruskega dvora. Nato je umrl, in sicer tekom prvih tumultov francoske revolucije, ki so prestrašile staro Evropo. Njegova prazna palača je zopet postala lasti carice, ki je ustanovila v njej z velikim ... pobožen institut za gospodine ter sirotišnico.

Idlična pokrajina okrog Patjomkinove palače se je tekom 19. stoletja napolnila z vojašnicami skladišči itd. Slabo znan del predmestja je pozri celo del krasnega vrta. Pobožne gospodine pa tudi niso držale palače v dobrem stanju. Omet je pričel odpadati in tramovi strehe so pričeli gniti. Ta polovična podrtja, ki je ležala sredi slaboglasnega predmestja, se je zdela zadnjemu carju dosti dobra, da jo je pomnil prvi dumi svoje države za zborovanje. Izpraznil se je do dobredelnih zavod, zamazale pokvarjene štukature, položile po tleh rdeče preproge ter postavila v še vedno krasne dvorane vednozeleno drevesa ter sedeži za poslance. Na steno, nad predsedniškim stolom, pa se je obesila srednje velika slika carja vseh Rusov. Hiša ruskega parlamenta je bila gotova. Ne ve se kaj je pomenilo, da se je kmalu nato podrl strop v dvorani, a na srečo se je to zgodilo po noči, ko ni bilo nikogar v dvorani. Strop se je na hitro zopet popravil, očistila se je carjeva podoba ter dali poslancem novi in bolj elegantni stoli.

Deset let in še več se je zbirala ruska Duma v tej dvorani; videti je bilo v njej prizore in slišati obtožbe, kakršnih ni sli-

šal še noben parlament izza leta 1793. Ko pa je bila nekega dne napolnjena mera ter je divjal po predmestju upor, se je sklenilo v tej dvorani, da se odstavi car. Oj-nata slika vladarja pa se je vrgla med staro šaro. Na udobne stole so sedli ljudje v zamazanih škornjih in debelih blazah. Bili so delavci in vojaki. V Jekaterinski dvorani je pozdravil predsednik Dume, Rodzianko, ta velikan s tlinikom kot bik, dolge vrage Preobraženskega polka kor zastopnik ljudske suverenitete. Povsod na okrog, na rdečih preprogah in po vrtu pa se je nagomadal plen, neizmeren plen, katerega je prinesla vstaška masa iz arzenalov in palač stare vlade na ta prostor. V nekem mičnem paviljonu iste palače so sedeli pozneje ministri stare vlade kot letniki. Hiša kneza Patjomkina je kmalu postala hiša zborovanja, dočim se je stara Duma izselila v osvojene palače in prostore prejšnjih gospodarjev.

V Mariinski palači je v dnevih preobrata zboroval revolucionarni komitej. Tukaj je imela tudi vlada Nikolaja II. svoje zadnje seje in tukaj je sprejela predsednik Dume, ki je v spremstvu vstaških vojakov sporočil ministrom, da hočejo v Tavriški palači odstaviti carja. Eno uro pozneje so prestrašeni dostojanstveniki že zapustili palačo, katere edina znamenitost je neka moderna slika. Sredi mesta, nasproti velikanski Izakovi katedrali, na dolgo raztekanem trgu, je dal Nikolaj I. zgraditi palačo za svojo hčer v onem slo-gu birokratske fantazije, ki so ga prej imenovali Italijansko renesanco. Stopnice so bile složne, dvorane visoke, a kljub temu vlada v palači mučnja enoličnost. Le pogled na Izakov trg je izredno lep. Nihče ga ni mogel biti občudovati, kakor odslovljeni ministri, generali in drugi dostojanstveniki,

ki so se bili zbirali v državni svet. Tako je prišla ta palača v posest te znamenite organizacije, ko je hči carja ni mogla več rabiti. Ko je prišla ta organizacija vsled nepojasnjenega vzroka zopet do veljave ter se je iz nje napravil senat ljudskega zastopstva, tedaj se je pričelo v tej palači novo življenje. Tam so se vse lepe postave, ki so bile sprejete v Tavriški palači, neusmiljeno masakrirale in sedaj v kot postavljeni možaki so si včasih dovolili vesele praviti aktivnim ministrom stvari, ki so jim bile bolj neprijetne kot slovesne obtožnice v državni Dumi Ekselence državnega sveta so namreč vedele za posameznosti, ki morejo biti znane človeku le v slučaju, če je vse svoje življenje preživel v dvorskem šepetu in intrigah državnih uradov. Javnost pa je prišla ob takih govorih na svoje stroške. Na večini se so se člani državnega sveta zadovoljevali s tem, da so občudovali ali veliko sliko Ilie Rjepina, ki predstavlja sejo državnega sveta iz leta 1901 in na kateri je videti vse zlate zapone in ovratnike gospodov, velikanske pleše in obraze. Par začelnih glav je tudi ovekovečenih na te slike, predvsem ona odurnega grofa Witteja.

Na Nikolaja I., rojenega fanatika absolutizma, spominja Zimska palača, največje kamenito poveljevanje carstva. Pa sade so delo Italijana Rastrellija, ki je gradil za veliko Jekaterino. Stara palača pa je okrog leta 1830 zgorela in Nikolaj I. jo je dal z velikansko naglico zopet zgraditi, ker ni mogel pretrpeti misli, da bi stanoval v drugi hiši kot v največji in najvišji v krogu številnih vladnih poslopij, ki se zbirajo v dotični okolici.

Notranost Zimske palače je dal Nikolaj I. popraviti v enakem slogu. Velikanske

dvorane so mrzle in neprijetne, delo epigonov brez vsake fantazije, ki so razumeli slog le kot posplošeno dolgočasnost.

Le ena izmed velikih palač Petrograda sega nazaj v dobo ustanovitelj tega mesta, carica Petra. Ta palača je admirabilna postopje. Peter Veliki jo je dal zgraditi iz lesa, ker se mu je mudilo, da dogotovi to postopje za svojo mlado mornarico. Pozneje pa so to palačo pregradili v kamna najboljši ruski arhitekti, in zdaj predstavlja velikansko stavbo, ki je široka 420 metrov ter stoji ob reki Nevi. Na vrhu palače je zapaziti precej čuden zlat stolpič, ki spominja na ljubezen Petra Velikega do Holandcev. Kumezo pobarvana hiša je doživela obe prvi revoluciji, ki sta bili poizkušeni v Petrogradu. Leta 1905 je porabila vlada admirabilno postopje kot zadnji branik svoje moči. Povsod so bile postavljene strojne puške, ki so branile dostop do važnejših točk.

V sedanji revoluciji je vihrala na tem poslopju zadnja zastava Romanovcev, a tudi ta se je morala umakniti rdeči zastavi revolucije. Tako je padel zadnji branik absolutizma.

Od kar se je sovjetska vlada preselila v Moskvo, je iz Petrograda izginilo tisto živahno življenje, ki je bilo lastno temu mestu v prejšnjih časih. V petrogradskih palačah zborujejo le še lokaini sovjeti. Zavezniška blokada je največ kriva za mrtilo, ki vlada danes v prestolnici stare Rusije. Mesto je bilo v vedni nevarnosti pred napadi od strani protirevolucionarjev in zunanjih sovražnikov, zato se v njem ni moglo razviti novo življenje po revoluciji.

Izdatelj: Ivan Mišnar
Odgovorni urednik: Jak Vehovec.

L. Gerkman
Ljubljana

Velika zaloga podplatov,
kož itd. na debele

USNJA

Sv. Petra cesta 71

Podplate

na debelo dobite zopet
pri trvdki

K. A. KREGAR
Ljubljana, Sv. Petra c. 21-23

Pristne kranjske klobase

zopet razpoložljiva v vsaki množini staro renomirana trvdka

M. URBAS, Ljubljana, Slomškova ulica št. 13.

Citajte velezanimivo študijo

Dr. Oto Bauer - Uratnik

POT K SOCIJALIZMU.

Cena K 2.-

Naroča se v upravi „NAPREJ“.

Oglasljena konces. informacijski zavod

Drag. Beseljak

v Ljubljani, Cankarjevo nabrežje 5 dobavlja vse kreditne in privatne informacije v tu- in inozemstvu. V abonementu ter posamezno cene zmerne.

Splošna ključavničarska

in

mehanična delavnica

se je otvorila.

Sprejema splošna popravila pisalnih in šivalnih strojev, kontrolnih blagajin itd.

Fr. Lehar & L. Tršler

Jenkova ulica 9.

na dežel blizu

železniške postaje vzamen

takoj v najem.

Posredovalci dobe nagrado.

Cenjene ponudbe na upravo

„Napreja“ pod št. „500“.

Pisalni stroji

Remington

se dobijo pri

K. A. KREGAR, Ljubljana,

Sv. Petra cesta št. 21-23.

Zahtevajte ponudbe.

DANICA

krema

za

obutev

čisti,

sveti,

ohranja kožo

Proizvaja:

„SLAVIA“ tvornica kemičkih proizvoda d. d.
Telefon 5 - 46. Zagreb, ulica 213. Bzlojavi: Cerna.

Splošno kreditno društvo v Ljubljani,

registrirano združba z omejeno zavezo

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 13. ure
in jih obrestuje po čistih

4 %

Perdni davek plača društvo iz svojega. Obresti se kapitalizirajo polletno. Večje in stalne vloge se obrestujejo po dogovoru.

Pozor! Daje svojim zadrušnikom proti vknjižbi, na osebni kredit proti poročitvu ali zastavi vrednostnih papirjev. Menice se eskomptujejo po bančni obrestni meri.

Edini, res delavski denarni zavod.

Otvoritev trgovine.

Cenjenim odjemalcem vljudno naznanjamo, da smo zopet otvorili svojo dobro znano manufakturno trgovino z manufakturnim blagom, v popolnoma prenovljenem lokalu. Za bližajočo se zimsko sezijo pripravljamo vsakovrstne novosti, katere so ravno došle iz inozemstva, osebno razno volneno in sukneno blago za dame in gospode, dalje perilne barhente, flanele, cefirje, šifone, potrebščine za krojače, šivije, tapetnike itd. Zagotavljajoč prijazne in solidne postrežbe

se priporočmo

A. & E. SKABERNE, veletrgovina z manufakturnim blagom, LJUBLJANA, MESTNI TRG 10.

Jadranska banka

sprejema vloge na hranilne knjižice, žiro in druge vloge pod
najugodnejšimi pogoji.

Prevzema vse bančne posle pod najugodnejšimi pogoji.

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj,
LJUBLJANA, Maribor, Metković, Opatov,
Sarajevo, Split, Sibenik, Zadar, Zagreb,
----- Trst, Wien. -----

Poslovne zveze z vsemi večjimi kraji v tu-
in inozemstvu.